

La formació de deixebles missioners en l'estil sinodal

Equip sinodal de la Conferència Episcopal Espanyola

Índex

4	INTRODUCCIÓ
6	LA FORMACIÓ NEIX DE LA IDENTITAT BAPTISMAL DEL DEIXEBLE
8	EL FONAMENT TEOLÒGIC DE LA FORMACIÓ SINODAL
11	FORMAR DEIXEBLES MISSIONERS: LA SINODALITAT COM A PRINCIPI PEDAGÒGIC
14	LA FORMACIÓ INTEGRAL I COMPARTIDA
15	LA FORMACIÓ AL SERVEI DE LA COMUNIÓ
16	DESAFIAMENTS PER A LA FORMACIÓ SINODAL EN VISTA A LA MISSIÓ
19	UNA EXPERIÈNCIA EXEMPLE DE FORMACIÓ AMB ESTIL SINODAL: «PROYECTO GENERACIÓN ESPERANZA»
22	CONCLUSIÓ: LA FORMACIÓ SINODAL COM A ECOSISTEMA D'ESPERANÇA
23	PREGUNTES

Introducció

«Davant de les ferides del món, la construcció del bé comú i la missió de l'Església, la sinodalitat indica una manera de procedir: escoltar, discernir i assumir junts la responsabilitat de les decisions que el Senyor ens confia.»
LLEÓ XIV, *Discurs en l'obertura del consistori de juny de 2026*

El *Document final* [DF] de la XVI Assemblea general ordinària del Sínode dels Bisbes presenta la formació com una condició indispensable perquè la sinodalitat deixi de ser una aspiració teòrica i es converteixi en una manera habitual de viure la fe, d'exercir la corresponsabilitat i realitzar la missió de l'Església. El capítol V del *Document final*, titulat «Jo també us envio. Formar un poble de deixebles missioners», mostra la necessitat de generar processos formatius autèntics en les Esglésies particulars que propiciïn l'encontre amb Jesucrist a partir d'un coneixement més gran de la Paraula de Déu i d'aprofundir en els fonaments de la fe, en espais que prioritzin l'experiència comunitària. Ens recorda que «la sinodalitat implica una profunda consciència vocacional i missionera, font d'un estil renovat en les relacions eclesials, de noves dinàmiques participatives i de discerniment eclesial, i d'una cultura de l'avaluació, que no es poden instaurar sense l'acompanyament de processos de formació específica» (DF 141).

Aquesta premissa respon a una convicció eclesiològica, la necessitat de convidar tots els batejats a viure un procés de conversió pastoral, per aprendre a escoltar, discernir, participar i evangelitzar des d'una espiritualitat de comunió. En conseqüència, la formació no es pot entendre només com una transmissió de coneixements doctrinals, sinó com un procés permanent de configuració amb Crist i d'aprenentatge comunitari.

Aquesta perspectiva suposa un canvi de paradigma, una comprensió molt més àmplia, en què la formació afecta totes les dimensions de la persona –intel·lectual, espiritual, afectiva, relacional i pastoral– i té com a finalitat suscitar deixebles capaços de viure la comunió i la missió en un context

de corresponsabilitat eclesial; a més és condició necessària perquè la conversió a la comunitat sinodal pugui fer-se realitat en la vida quotidiana de les comunitats cristianes.

L'horitzó que guia aquesta reflexió és que la novetat del Sínode no consisteix únicament en proposar nous itineraris formatius, sinó a comprendre que la sinodalitat constitueix el contingut, el mètode i l'horitzó de la formació cristiana en aquest temps d'una crida a més corresponsabilitat eclesial. El *Document final* assenyala que «la formació en l'estil sinodal de l'Església promourà la consciència que els dons rebuts en el Baptisme són talents que cal fer fructificar per al bé de tots: no es poden amagar ni romandre inactius» (DF 141). El papa Lleó XIV, a l'inici del consistori del mes de juny de 2026, en referir-se a l'estil sinodal, va manifestar estar «convençut que el Senyor ens està ensenyant una manera més evangèlica de viure junts la responsabilitat que ens ha confiat»

2. La formació neix de la identitat baptismal del deixeble

El *Document final* situa la formació dins del dinamisme propi de la vida baptismal. L'Esperit Sant fa néixer un poble de deixebles nou enviats al món. L'escena del Cenacle constitueix el punt de partida de tota la reflexió: el Ressuscitat comunica la pau, alena damunt dels deixebles i els envia en missió (cf. Jn 20,21-22). El gest de Jesús recorda la creació de l'home en el Gènesi i manifesta que tota missió eclesial brolla d'una nova creació realitzada per l'Esperit.

Des d'aquesta perspectiva, la formació no respon únicament a la necessitat de preparar agents pastorals competents. La seva finalitat més profunda consisteix en ajudar cada batejat a descobrir la gràcia rebuda i a desenvolupar plenament la vocació que neix del Baptisme. Per això el *Document final* afirma que la formació ha de promoure «la llibertat de fills i filles de Déu en el seguiment de Jesucrist», afavorir una «profunda consciència vocacional i missionera» (DF 141) i fer créixer la convicció que els dons rebuts en el Baptisme són talents destinats al servei de tota la comunitat.

Aquesta afirmació suposa una recepció madura de l'eclesiologia del Concili Vaticà II, en la Constitució conciliar *Lumen gentium* s'ha definit l'Església com a Poble de Déu, subratllant la dignitat comuna de tots els batejats i la seva participació en la missió de Crist. El *Document final* perllonga aquesta intuïció en insistir que la sinodalitat només es pot comprendre des de la igualtat fonamental que confereix el Baptisme. Abans d'existir ministeris diversos, hi ha una mateixa dignitat baptismal; abans de parlar de funcions diferenciades, l'Església reconeix una vocació compartida a la santedat i a la missió.

La formació cristiana no es pot limitar a transmetre continguts doctrinals o habilitats pastorals

En aquesta mateixa línia el papa Francesc havia afirmat en l'exhortació apostòlica *Evangelii gaudium* que tot batejat, «sigui quina sigui la seva funció a l'Església i el grau d'il·lustració de la seva fe, és un agent evangelitzador» ja que «la nova evangelització ha d'implicar un nou protagonisme de cadascun dels batejats» (EG 120). El Sínode reprèn aquesta convicció per recordar que la missió no pertany exclusivament als qui exerceixen un ministeri ordenat o una responsabilitat pastoral, sinó a la totalitat del Poble de Déu.

El deixeble és qui segueix Crist i anuncia l'Evangelí, i també és qui aprèn a fer-ho caminant amb altres, discernint comunitàriament i reconeixent l'acció de l'Esperit en tota la comunitat eclesial. En aquest sentit, la sinodalitat no constitueix un afegit a la identitat del deixeble, sinó una expressió concreta de la comunió baptismal.

La formació cristiana, per tant, no es pot limitar a transmetre continguts doctrinals o habilitats pastorals. Ha de conduir progressivament a una transformació de l'existència, de manera que el creient arribi a pensar, sentir i actuar segons l'estil de Crist. La referència que el *Document final* fa a l'Eucaristia dominical resulta particularment significativa. No considera la celebració únicament com una obligació moral, sinó com el lloc privilegiat on el deixeble aprèn la comunió, experimenta la corresponsabilitat i es configura contínuament amb Crist. La litúrgia apareix així com la primera escola de sinodalitat, on la comunitat aprèn a escoltar la Paraula, a participar activament i a deixar-se enviar novament al món, aplicant-la a tots els àmbits de la seva existència.

Aquesta comprensió sacramental de la formació permet superar una visió excessivament acadèmica de l'aprenentatge cristià. Abans que un conjunt d'ensenyaments, la fe és una experiència compartida d'encontre amb Crist en l'Església. La sinodalitat introdueix una dimensió experiencial: s'aprèn caminant junts, escoltant-se mútuament i deixant que l'Esperit configuri progressivament una comunitat de deixebles capaços d'anunciar l'Evangelí.

3. El fonament teològic de la formació sinodal

Tota proposta educativa neix d'una determinada comprensió de l'ésser humà. De la mateixa manera, el suggeriment formatiu del *Document final* brolla d'una comprensió determinada de l'Església. Per això, abans de descriure itineraris pedagògics concrets, el Sínode gira la mirada cap a l'esdeveniment fundant del cristianisme: l'encontre amb Crist ressuscitat.

La cinquena part del *Document final* comença evocant l'escena del Cena-cle. Jesús ressuscitat comunica als seus deixebles el do de la pau, alena damunt d'ells l'Esperit Sant i els envia al món amb les mateixes paraules amb què Ell va ser enviat pel Pare: «Com el Pare m'ha enviat a mi, també jo us envio a vosaltres» (Jn 20,21). Aquest gest té un significat teològic profund, com ja s'ha dit anteriorment, l'alè del Ressuscitat expressa que la missió de l'Església neix sempre d'una nova creació realitzada per l'Esperit. Abans d'organitzar estructures o elaborar programes pastorals, Déu crea un poble nou, reconciliat i enviat al món.

Aquesta perspectiva permet comprendre que la formació cristiana no comença en una aula ni en un programa catequètic, sinó que comença en l'encontre amb Crist viu. Tota educació en la fe és, en darrer terme, un procés d'aprofundiment en la gràcia baptismal i un procés que porta a l'experiència reveladora del misteri.

***El subjecte de la missió no és l'individu aïllat,
sinó el Poble de Déu convocat per l'Esperit***

Per a ser un veritable cristià cal tenir una experiència personal de Déu. Això suposa un camí on el catecumen experimenti la dimensió mistagògica de la formació, és «Déu qui revela l'home a l'home mateix». La mistagògia és el procés pedagògic i teològic d'iniciació a la persona en el mis-

teri incompreensible de Déu. Consisteix en guiar el creient perquè descobreixi, aculli i experimenti la presència activa del misteri absolut en la seva pròpia història i en la seva vida quotidiana¹.

El *Document final* afirma expressament que la formació del deixeble missioner té el seu origen en la iniciació cristiana i hi enfonsa les seves arrels. L'experiència del Baptisme introdueix el creient en una comunitat de fe on aprèn progressivament a reconèixer l'acció de l'Esperit i a descobrir la pròpia vocació dins del Poble de Déu.

La conseqüència pastoral és evident. La formació ja no es pot reduir a la transmissió de coneixements doctrinals o a l'adquisició de competències pastorals. Ha de portar progressivament a una veritable configuració amb Crist. El mateix *Document final* recorda que aquesta transformació troba la seva font permanent en la celebració dominical de l'Eucaristia, on el creient aprèn la comunió, l'escolta de la Paraula i la corresponsabilitat dins de l'únic Cos de Crist. La litúrgia apareix així com la primera escola de sinodalitat on l'Església aprèn setmanalment l'estil que està cridada a viure en tots els àmbits de la seva existència.

En definitiva, la formació sinodal neix d'una convicció profundament teològica: el subjecte de la missió no és l'individu aïllat sinó el Poble de Déu convocat per l'Esperit. Educar en la fe significa introduir cada batejat en aquesta experiència comunitària, on la identitat cristiana madura mitjançant la participació activa en la vida de l'Església i en el servei a la missió. La comprensió baptismal de la formació troba una conseqüència immediata en la identificació del subjecte que educa. El *Document final* evita reduir l'educació de la fe a determinats espais institucionals i afirma que hi ha múltiples àmbits on madura el discipulat: la família, les petites co-

¹ Karl Rahner sj planteja que la fe i l'espiritualitat ja no es poden sostenir per tradició cultural o imposició social; per a sobreviure, han de basar-se en una experiència personal profunda i directa del transcendent. Afronta com la secularització transforma la vivència religiosa. En desaparèixer l'entorn social que donava suport a la fe per defecte, l'individu necessita un encontre autèntic amb allò diví per mantenir les seves conviccions.

munitats, les parròquies, els moviments, les comunitats religioses, els seminaris, les institucions acadèmiques, les experiències de servei, de temps lliure, el voluntariat i el contacte amb els pobres. Tots ells formen part d'un únic ecosistema educatiu en què l'Esperit continua configurant el Poble de Déu.

La formació deixa d'identificar-se exclusivament amb un curs, la catequesi o un itinerari acadèmic per entendre's com una experiència comunitària on cada vocació contribueix al creixement de les altres. La comunitat cristiana apareix així com el veritable subjecte pedagògic de la sinodalitat.

4. Formar deixebles missioners: la sinodalitat com a principi pedagògic

L'aportació original del *Document final* en vista a la formació és que la sinodalitat deixa de ser únicament l'objectiu del procés educatiu per convertir-se en la manera concreta mitjançant la qual l'Església aprèn a ser Església.

El *Document final* expressa aquesta intuïció afirmant que el Poble de Déu necessita «una formació adequada» per créixer en la pràctica de la sinodalitat. Aquesta formació ha de cultivar la llibertat dels fills de Déu, enfortir la consciència vocacional i missionera, renovar les relacions eclesials i afavorir noves dinàmiques de participació, discerniment i avaluació comunitària. Tot plegat exigeix processos formatius específics que ajudin a desenvolupar una autèntica cultura sinodal.

Darrere d'aquestes afirmacions hi ha una profunda renovació pedagògica. Tradicionalment la formació cristiana s'ha concebut sovint com un procés vertical de transmissió de continguts des de qui ensenya cap a qui aprèn. Sense negar el valor imprescindible de l'ensenyament acadèmic i doctrinal, que ha de continuar ocupant temps i espais específics, el *Document final* proposa un model molt més dinàmic i relacional. La fe no es comunica únicament mitjançant explicacions, sinó mitjançant experiències compartides d'escolta, pregària, discerniment i missió.

La mateixa metodologia sinodal viscuda durant el procés de les assemblees de 2021-2024 constitueix un exemple d'aquesta pedagogia. La conversa en l'Esperit ha mostrat que l'escolta recíproca no és un recurs metodològic secundari, sinó un espai privilegiat on l'Esperit Sant actua, purifica les motivacions personals i porta progressivament cap a les mocions que faciliten el consens eclesial o, almenys, les orientacions amb més consentiment, sense restar valor ni ocupar el lloc de l'autoritat, encara que la transforma des de la invitació a l'escolta. En conseqüència, la formació

haurà d'incorporar pràctiques que permetin experimentar aquestes dinàmiques des dels primers processos d'iniciació fins a la formació permanent de tot el Poble de Déu.

Aquesta perspectiva també transforma la figura del formador. Ja no apareix únicament com qui transmet un saber prèviament elaborat, sinó com a acompanyant d'un procés de discerniment comunitari i, de vegades, com a part d'un equip. La seva autoritat neix menys de l'exercici del poder que del testimoni de vida, de la capacitat per escoltar i de la competència per suscitar processos de creixement espiritual. D'aquesta manera, l'autoritat educativa adquireix un rostre profundament evangèlic, semblant al del Mestre que camina amb els deixebles d'Emmaús, escolta les seves preguntes, il·lumina l'Escriptura i comparteix el pa.

La sinodalitat esdevé així una autèntica pedagogia eclesial. No se n'aprèn estudiant únicament documents sobre la participació; s'aprèn participant-hi. No s'aprèn el discerniment llegint tractats espirituals; s'aprèn discernint amb altres a la llum de l'Esperit. Tampoc no s'aprèn la responsabilitat mitjançant discursos teòrics, sinó compartint realment la missió de l'Església.

Aquesta comprensió posseeix conseqüències decisives per a la renovació pastoral. Si l'Església vol convertir-se en una comunitat veritablement sinodal, haurà de revisar no només els continguts dels seus programes formatius, sinó també els mètodes, les relacions educatives i les estructures d'aprenentatge. La conversió sinodal comença precisament allà on les persones experimenten una Església que escolta, que acompanya i que forma caminant al costat dels qui desitgen seguir Crist.

La conseqüència d'aquesta visió és igualment nova des del punt de vista educatiu: ningú no ocupa exclusivament el lloc de qui ensenya o exclusivament el de qui aprèn. El *Document final* afirma amb claredat que «a l'Església ningú no és purament destinatari de la formació: tots som subjectes actius i tenim alguna cosa a donar als altres» (DF 144). Aquesta afirmació modifica la comprensió tradicional dels processos formatius.

Així, la sinodalitat introdueix una pedagogia de la reciprocitat que reconeix l'acció de l'Esperit en tots els batejats. La pietat i la religiositat popular també és tinguda en compte en aquesta perspectiva. Lluny de considerar-la una religiositat secundària, el *Document final* la presenta com un tresor preciós de l'Església capaç d'educar el Poble de Déu mitjançant símbols, celebracions, peregrinacions i expressions de fe profundament arrelades en l'experiència creient.

5. La formació integral i compartida

Una de les peticions que ha sorgit amb més força al llarg del procés sinodal és que la formació sigui integral, contínua i compartida. La seva finalitat no és només l'adquisició de coneixements teòrics, sinó la promoció de la capacitat d'obertura i trobada, de compartir i col·laborar, de reflexió i discerniment en comú, de lectura teològica de les experiències concretes (cf. DF 143). Sense treure importància a la dimensió intel·lectual, el Sínode proposa una visió més àmplia, on la formació apareix com un procés permanent de transformació integral de la persona i de creixement comunitari; capaç de desenvolupar la capacitat d'obertura i trobada, de compartir i col·laborar, de discernir comunitàriament i de fer una lectura creient de la realitat. Per això, la formació ha d'abastar totes les dimensions de la persona: intel·lectual, afectiva, relacional i espiritual –i desenvolupar-se mitjançant experiències concretes acompanyades per persones capaces de testimoniar amb la seva vida allò que ensenyen.

Aquestes afirmacions representen un canvi de paradigma. El deixeble missioner no es forma únicament mitjançant classes o conferències, sinó aprenent a viure relacions evangèliques, a discernir amb altres la voluntat de Déu i a reconèixer l'acció de l'Esperit en la vida quotidiana. La formació deixa de ser un esdeveniment puntual per convertir-se en un itinerari permanent de configuració amb Crist i d'aprenentatge comunitari.

6. La formació al servei de la comunió

El *Document final* insisteix que la formació ha de ser compartida. Aquesta característica constitueix una de les novetats més rellevants. L'aprenentatge eclesial ha d'afavorir la trobada entre homes i dones, laics, persones consagrades, ministres ordenats i candidats al ministeri sacerdotal o a la vida consagrada. L'objectiu no és només millorar la coordinació pastoral, sinó afavorir un coneixement mutu que permeti descobrir la riquesa dels diversos carismes i ministeris al servei d'una única missió.

Si tots els batejats participen d'una mateixa dignitat i d'una mateixa missió, la formació també s'ha de convertir en un espai on aquesta igualtat fonamental es pugui experimentar i madurar. Des d'aquesta perspectiva, l'Església local està cridada a revisar els itineraris formatius propis perquè reflecteixin aquesta lògica de comunió i col·laboració entre les diverses realitats eclesials.

La formació dels laics, de la vida consagrada, del ministeri ordenat o dels diferents ministeris no es pot desenvolupar de manera aïllada, sinó com un intercanvi permanent de dons entre les diverses vocacions, orientada al servei d'una única missió.

Aquesta perspectiva suposa una veritable conversió cultural per a moltes institucions eclesials. Exigeix abandonar una mentalitat autoreferencial i afavorir processos on seminaristes, sacerdots, religiosos i laics comparteixin experiències formatives, aprenguin els uns dels altres i descobreixin la complementarietat de les seves vocacions. La finalitat última no és uniformar les diverses crides, sinó enfortir la comunió eclesial des de la riquesa de la diversitat.

7. Desafiaments per a la formació sinodal en vista a la missió

La reflexió del Sínode no es limita als espais d'evangelització tradicionals. Reconeix que la formació cristiana ha de dialogar amb els nous escenaris culturals on avui es construeixen les identitats personals i socials, en aquest sentit subratlla alguns aspectes que cal tenir en compte a l'hora de planificar els processos.

7.a. Formar en l'ambient digital

Un d'aquests àmbits és l'ambient digital. La cultura digital constitueix simultàniament un nou continent missioner i un repte pedagògic. L'Església està cridada no només a utilitzar les noves tecnologies com a instruments de comunicació, sinó també a formar persones capaces d'exercir un discerniment crític davant de la desinformació, les addiccions digitals, la violència a les xarxes i les formes contemporànies de manipulació cultural. Educar per a la sinodalitat implica també educar per a una presència cristiana responsable en el món digital.

El desenvolupament ràpid de les diverses eines d'intel·ligència artificial (IA) representa un dels reptes més urgents del nostre temps, tal com assenyala el papa Lleó XIV a l'encíclica *Magnifica humanitas* [MH] (2026), en què parteix d'una reflexió antropològica, reafirma al mateix temps que actualitza els principis de la Doctrina social de l'Església i ofereix un marc per custodiar el valor de l'humà en la important transformació social que la IA està provocant. «El risc no és només que algunes tecnologies es facin servir malament, sinó que el paradigma tecnocràtic en què estem immersos, potenciat per la revolució digital i la IA, faci semblar justa i normal una visió antihumana, segons la qual la plenitud de la vida consistiria en tenir més, reduir la fragilitat, eliminar allò imprevist i controlar-ho tot» (MH 112).

7.b. Promoure una cultura de la protecció i la cura

Igualment significativa és la insistència del *Document final* en promoure una autèntica cultura de la protecció (*safeguarding*). La formació sinodal no es pot limitar a competències pastorals o espirituals; ha d'incorporar una educació específica que garanteixi comunitats segures per als menors i les persones vulnerables, desenvolupant procediments preventius, acompanyament especialitzat i una avaluació permanent de les pràctiques pastorals. La tutela de les persones vulnerables deixa de ser així un protocol jurídic per esdevenir una dimensió constitutiva de la conversió eclesial.

7.c. Catequesi i cultura de l'encontre

El *Document final* dedica una atenció especial a la catequesi. Sense abandonar la seva missió de transmetre íntegrament la fe de l'Església, la catequesi està cridada a convertir-se en una experiència en sortida, capaç d'acostar-se a les perifèries existencials i de dialogar amb les recerques de sentit pròpies del nostre temps. Es pot convertir així en un veritable laboratori de diàleg, on l'escolta, la misericòrdia i l'acompanyament precedeixin qualsevol plantejament merament escolar.

Aquesta transformació exigeix una valoració renovada del ministeri dels catequistes. Allí on són el principal recurs per a l'acompanyament de les comunitats, han de ser recolzats per tota l'Església i no considerats com a simples col·laboradors ocasionals. La lògica sinodal rebutja tota forma de delegació passiva i promou una corresponsabilitat efectiva en la transmissió de la fe. A més, en un context marcat pels fenòmens migratoris, la catequesi està cridada a convertir-se en un espai privilegiat per a l'encontre entre cultures i tradicions eclesials diverses, fent visible la universalitat de l'Església.

7.d. Fe, cultura i missió

El *Document final* amplia encara més l'horitzó de la formació en reconèixer el paper educatiu de les escoles, les universitats, els centres de formació professional, l'esport, la música, l'art i les institucions dedicades al

compromís social i polític. En aquests espais, on sovint participen persones allunyades de la vida eclesial, les institucions d'inspiració cristiana poden esdevenir veritables laboratoris de relacions participatives i de diàleg entre la fe i la cultura. La seva aportació no consisteix únicament en transmetre coneixements, sinó en oferir un model educatiu alternatiu davant de les lògiques de l'individualisme i de la competència, promovent una cultura de la fraternitat, la participació i el bé comú.

Finalment, el *Document final* situa la Doctrina social de l'Església al centre de la formació dels deixebles missioners. La pau, la justícia, la dignitat del treball, la defensa de la vida, la cura de la creació, l'economia solidària, la formació de la consciència moral i el diàleg intercultural i interreligiós no apareixen com a temes complementaris, sinó com a expressions concretes de la missió evangelitzadora. Formar deixebles missioners també significa capacitar-los per transformar les realitats socials des de l'Evangelí i contribuir a la construcció d'una societat més justa i fraterna.

8. Una experiència exemple de formació amb estil sinodal: «Proyecto Generación Esperanza»

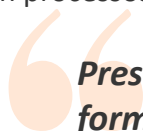
La principal novetat del *Document final* del Sínode no consisteix en proposar nous continguts per a la formació cristiana, sinó en presentar l'Església particular com una comunitat formadora on la comunió entre vocacions, institucions i carismes constitueix el veritable mètode pedagògic del discipulat missioner. A tall d'exemple, exposem l'experiència de l'arxidiòcesi de Madrid desenvolupant el «Proyecto Generación Esperanza», com a exemple d'un ecosistema formatiu sinodal al servei de l'evangelització dels joves.

El «Proyecto Generación Esperanza», impulsat per la Delegació de Joves i el Seminari conciliar de l'Arxidiòcesi de Madrid, va néixer l'any jubilar de l'esperança de 2025 com una experiència pilot a partir de la reflexió d'un dels grups d'estudi proposats pel papa Francesc sobre temes sorgits en la primera sessió de la XVI Assemblea general ordinària del Sínode dels Bisbes, en concret el Grup 4: «La revisió de la *Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis* en perspectiva sinodal missionera. Algunes qüestions teològiques i canòniques al voltant de formes ministerials específiques».

El projecte consisteix en que joves de parròquies, moviments i associacions, vida consagrada i seminaristes participin en experiències formatives conjuntes en què s'experimenti l'estil sinodal, es conegui el procés i els resultats del Sínode de la sinodalitat. Es tracta d'un programa formatiu que té com a centre una convivència formativa realitzada al final del curs pastoral, en un espai que afavoreixi instàncies formatives, compartir el temps lliure, espais de pregària, així com l'Eucaristia comunitària. La proposta continua al llarg del curs a través de tallers oberts a més joves, sobre temes d'aprofundiment i adquisició d'habilitats personals i socials, orientades a aprendre a exercir un lideratge humanístic i adaptatiu, basat en la veritat i l'amor. Una de les fortaleeses del programa és que compta amb un

procés d'avaluació sistemàtic que permet monitoritzar totes les iniciatives per revisar-les i millorar-les en els aprenentatges.

El *Document final* dedica una atenció particular a la formació dels qui es preparen per al ministeri ordenat. Proposa superar models excessivament autoreferencials per afavorir itineraris on els candidats al sacerdoci comparteixin experiències amb laics, famílies, consagrades i consagrats, i agents pastorals, aprenent a exercir un ministeri arrelat en la comunió del Poble de Déu. En aquest context, la col·laboració entre el Seminari conciliar de Madrid i la Delegació de Joves en el «Proyecto Generación Esperanza» representa una oportunitat pastoral de gran valor. No es tracta únicament que els seminaristes col·laborin en activitats juvenils, sinó que la seva pròpia formació es vegi enriquida pel contacte quotidià amb les preguntes, recerques i esperances d'altres joves de la diòcesi que també viuen processos pastorals, vocacionals i formatius diocesans.

Presentar l'Església particular com una comunitat formadora, on la comunicació entre vocacions, institucions i carismes constitueix el veritable mètode pedagògic del discipulat missioner

La presència dels seminaristes en experiències missioneres, d'acompanyament, trobades diocesanes i projectes d'evangelització, afavoreix el desenvolupament d'un ministeri sacerdotal capaç d'escoltar, discernir i caminar amb el Poble de Déu. Al mateix temps, els joves descobreixen el ministeri ordenat des de la proximitat i la convivència, superant imatges excessivament funcionals o distants del sacerdot.

La col·laboració entre la Delegació de Joves, el Seminari conciliar, parròquies, moviments i diverses comunitats eclesials configura un autèntic ecosistema formatiu on cap institució esgota tota la tasca educativa. A més, l'equip que anima el programa i les sessions està format per persones de diferents generacions, vocacions i compromisos.

La imatge de l'ecosistema resulta especialment fecunda perquè evita reduir la formació a un curs acadèmic i afavoreix el creixement dels protagonistes en la interacció i la relació, on un aporta un carisma propi i cap esgota per ell mateix el procés educatiu, on s'experimenta que la unitat no exclou les diferències, sinó que les integra en la comunió.

Quan parròquies, famílies, seminari, moviments, comunitats religioses, universitats i delegacions diocesanes deixen d'actuar aïlladament i comencen a reconèixer-se com a corresponsables d'una mateixa missió, l'Església deixa d'oferir únicament activitats formatives i es converteix ella mateixa en una autèntica comunitat formadora.

9. Conclusió: La formació sinodal com a ecosistema d'esperança

El capítol V del *Document final* del Sínode convida a comprendre que la formació no consisteix únicament en transmetre una doctrina, sinó en generar un teixit de relacions en què tota l'Església educa i tota l'Església aprèn. Es presenta com una responsabilitat compartida per tot el Poble de Déu, on la diversitat de vocacions, ministeris, carismes i àmbits eclesials constitueix la riquesa mateixa del procés educatiu. Això no exclou la importància d'una educació acadèmica en institucions específiques per conèixer profundament els fonaments de la fe.

Aquesta visió permet parlar d'un autèntic ecosistema formatiu, entès com el conjunt de relacions, experiències, institucions i persones mitjançant les quals l'Esperit Sant configura progressivament els deixebles missioners. No hi ha un espai únic on s'aprèn a ser cristià. El creient madura simultàniament en la família, en la parròquia, en les petites comunitats, en els moviments eclesials, en la universitat, en l'experiència del servei als pobres, en la missió, en el voluntariat i en la celebració litúrgica. El *Document final* enumera explícitament aquesta pluralitat d'àmbits formatius i subratlla que tots ells participen en l'educació del deixeble missioner.

Aquest ecosistema formatiu constitueix un dels fruits de la sinodalitat i ofereix a les Esglésies particulars un horitzó esperançador per renovar els processos d'iniciació, acompanyament i missió.

La formació sinodal culmina amb el compromís amb la transformació del món. El *Document final* recorda que la Doctrina social de l'Església, la cultura de la pau, la justícia, l'ecologia integral, la defensa de la dignitat humana i el diàleg intercultural formen part inseparable de la missió evangelitzadora. És una invitació a cultivar una mística de la proximitat amb els peus en terra, a l'estil del testimoni de Madeleine Delbrêl i de tants altres testimonis que han sabut sembrar la fe en la història, perquè homes i dones, conscients de ser deixebles missioners, siguin capaços de llegir els signes dels temps i de fer present l'Evangeli en tots els àmbits de la vida social.

Preguntes

1. EN QUINA MESURA S'HAN POSAT EN MARXA ESPAIS DE FORMACIÓ COMPARTIDA EN LA TEVA COMUNITAT, PARRÒQUIA O DIÒCESI?

2. COM S'INTEGREN ELS DIVERSOS ASPECTES DE LA PERSONA (ESPIRITUAL, INTEL·LECTUAL, AFECTIU, RELACIONAL, PASTORAL) EN LES NOSTRES PROPOSTES FORMATIVES? AQUESTES S'INTEGREN, O FUNCIONEN DE MANERA INDEPENDENT?

3. QUINS DESAFIAMENTS ENS PLANTEJA L'ESTIL SINODAL PERQUÈ LES NOSTRES PROPOSTES FORMATIVES ESTIGUIN ORIENTADES A LA MISSIÓ?

Agraïm a la Sra. Laura Moreno Marrocos la seva col·laboració en la realització d'aquest document.

Per una Església sinodal
comunió | participació | missió

EQUIP SINODAL DE LA CONFERÈNCIA EPISCOPAL ESPANYOLA